

İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ EŞİT HAKLAR

ADO

Alevi Düşünce Ocağı

UYGULAMADA AİHM KARARLARI İZLEME RAPORU-3 TEMMUZ 2021

UYGULAMADA AİHM KARARLARI İZLEME RAPORU

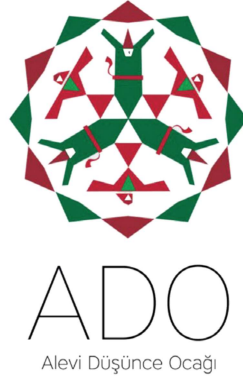
3 Temmuz 2021

İÇİNDEKİLER

• AİHM Kararları uygulamaları İzleme Raporu III hakkında.....	3
• ADO'nun Haziran 2020 Tarihli Basın Bildirisi.....	5
• ADO'nun Avrupa Konseyine gönderdiği 20 Ekim 2020 tarihli yazısı	6
• Türkiye'nin Aralık 2020'de gönderdiği daha çok eğitim konularına değinen ama Pandemi nedeni ile 1 Haziran 2020'de teslim edilmesi gerektiği halde teslim edilemeyen YOL Haritasından bahsetmeyen yazısı.	8
• Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi'nin Avrupa Konseyi'ne sunduğu Alevi sorunları ve Eğitim problemleri ile ilgili AİHM kararlarının uygulanması ile ilgili bilgiler.....	14
• ADO'nun Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne sunduğu 6 Mayıs 2021 tarihli rapor ve alındı belgesi.....	17

HAZIRLAYAN:

ALEVİ DÜŞÜNCE OCAĞI

“Bu yayın ETKİNİZ AB programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir.”
Bu yayının içeriğinden yalnızca ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Yayın Evi: Zinde Yayıncılık
Sertifika N0: 34300
Tarih: Temmuz 2021

AHİM KARARLARI İZLEME RAPORU III. HAKKINDA

Alevi toplumunun uzun yıllardan beri sürdürdüğü “HAK ve EŞİTLİK” talepleri birçok aşamadan geçtikten sonra 2019 yılında 3-5.Aralık tarihinde yapılan 1362. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi toplantısı gündemine alındı. Bu toplantıda alınan kararlar Ocak ve Temmuz 2020’de yayınladığımız AHİM KARARLARI İZLEME RAPORU I. ve 2.’de yayınlanmıştır.

Bu kararlar ışığında bundan sonra NİTELİKLİ İZLEME prosedürleri ile takip edilecek olan DİN DERSLERİ uygulamaları ile ilgili bir durum raporu hazırlanarak ADO tarafından 20.Nisan.2020’de Bakanlar Komitesi’ne sunuldu.

Cem evleri ve temel haklar ile ilgili “YOL HARİTASI” çalışmalarından sorumlu Türkiye heyeti çalışmaları COVID-19 nedeni ile süresi içinde tamamlayamadığını Bakanlar Komitesi’ne 3.Haziran.2020 tarihli bir yazı ile bildirdi.

ADO, 14.Haziran.2020’de bir basın bildirisi yayınlayarak elde olmayan nedenler ile gecikmiş olan çalışmaların bir an önce tamamlanarak gerek Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ni gerekse kamuoyumuza sunulmasını beklemekte olduğumuzu bir kez daha hatırlatarak, durumu kamuoyuna sundu.

20.Ekim.2020’de ADO, Bakanlar Komitesine bir rapor göndererek Türkiye’deki durumu özetledi.

Aralık 2020’de Türkiye etrafıca bir yazı ile durumu ve bulunulan noktadaki gelişmeleri tekrar özetledi ancak eğitim kararları konusunda geçmişte yapılanları etrafıca özetleyen belgede, Bakanlar Komitesi kararı ile 1 Haziran 2020’de sunulması gereken YOL Haritasına değinilmedi.

2.Mart 2021’de Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi BAKANLAR KOMİTESİ’ ne Alevi Davaları kararlarının uygulanma süreci ile ilgili bir rapor sundu.

30 Nisan’da Türkiye iki yıl sürecek kapsamlı bir reform çalışması içinde olduğu açıklandı ve bu bağlamda hazırlanmış olan İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI (IHEP) yayınlandı.

6 Mayıs 2021’de ADO, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine gelişmeleri ve içinde bulunulan durumu açıklayan bir durum raporu sundu.

5 Mayıs 2021’de Türkiye’de IHEP kapsamında İNSAN HAKLARI TAKİP KOMİTESİ oluşturulduğu, daha sonra da kurulun 3. Toplantısını 2 Temmuz 2021’de yaptığı yayınlandı. Ancak kurul üyelerinin isimlerini bulmak ve öğrenmek mümkün olmadı.

<https://basin.adalet.gov.tr/insan-haklari-eylem-plani-icin-takip-kurulu-olusturuldu>.

23 Haziran’da İNSAN HAKLARI Dergisinin 7. Sayısı “İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI özel sayısı” olarak yayınlandı.

Gerek IHEP gerekse İnsan Hakları Dergisi’nin özel sayısında Alevi davaları ve Eğitim sorunları ile ilgili bir bilgiye rastlanmadı, IHEP’in ilgili sayfaları ve Dergideki İnanç Özgürlüğü başlıklı yazıda daha çok Başörtüsü gibi inanç özgürlükleri ile ilgili geçmiş bazı konuların irdelendiği, ancak Alevi hakları ve İnanç Özgürlükleri ile ilgili AHİM kararlarına hiç değinilmediği görüldü.

AIHM Kararları İzleme III. raporumuzda 2020'nin son ayları ile 30.Haziran.2021 tarihine dek gerçekleşen gelişmeler belgeleri ile birlikte sunulmaktadır.

Bu raporumuzda bulacağınız belgeler:

- ADO'nun Haziran 2020 Tarihli Basın Bildirisi.
- ADO'nun Avrupa Konseyine gönderdiği 20 Ekim 2020 tarihli yazısı ve Alındı belgesi
- Türkiye'nin Aralık 2020'de gönderdiği daha çok eğitim konularına değinen ama Pandemi nedeni ile 1 Haziran 2020'de teslim edilmesi gerektiği halde teslim edilemeyen YOL Haritasından bahsetmeyen yazısı.
- Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi'nin Avrupa Konseyi'ne sunduğu Alevi sorunları ve Eğitim problemleri ile ilgili AIHM kararlarının uygulanması ile ilgili bilgiler.
- ADO'nun Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne sunduğu 6 Mayıs 2021 tarihli rapor ve alındı belgesi.

SONUÇ:

- Türkiye 2020 yılı içinde ve 2021 Haziran ayına dek Alevi Davaları diye adlandırılan davalar grubu kararlarının uygulanması ile ilgili herhangi bir adın atmamıştır.
 - Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi kararlarına göre 1.Haziran.2020'de sunulması gerektiği halde Pandemi nedeni ile hazırlanamadığı bildirilen YOL HARİTASI henüz hazırlanmamıştır.
 - Eğitim davaları ile ilgili yazışmada mahkeme kararlarında işaret edilen konularla ilgili tatmin edici herhangi bir açıklama söz konusu değildir.
 - 2021 yılı başında oluşturulduğu açıklanan İHEP – İnsan Hakları Eylem Planı AIHM davalarına esas olan konularda herhangi bir çözüm önerisi veya yaklaşımı getirmemektedir.
 - 2020 yılı Alevi davaları konusunda hiçbir olumlu adım atılmaksızın geçmiştir. 2021 Haziran ayı sonuna kadar da herhangi bir gelişme kayıt edilmemiştir.
- Bu raporumuzun hemen ardından “2021 yılında TÜRKİYE İnanç Özgürlükleri açısından dünyada nasıl görünüyor” başlıklı bir bülten yayınlayarak değişik izleme ve düşünce kuruluşları, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, USCIRF- ABD DİN ve İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ KOMİSYONU ve bazı ülkelerin TÜRKİYE hakkındaki gözlemlerini ve resmi görüşlerini topluca içeren bir referans bülten de hazırlanıp yayınlanacaktır.

ADO BASIN BİLDİRİSİ

Kamuoyu ve basınımıza,

Alevi Düşünce Ocağı Derneği
İstanbul 14.Haziran.2020

Avrupa Konseyi üyesi tüm devletlerin kabul ettiği en üst hukuk kuruluşu olan AİHM- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarının ilgili ülkelerde uygulanmalarının denetim ve takiplerini Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi yürütmektedir.

2008-2016 yılları arasında değişik AİHM davalarında Alevi toplumunun değişik zamanlarda yapmış olduğu, zorunlu eğitim, cem evlerinin statüsü ve eşit vatandaşlık hakları gibi konularda alınmış olan AİHM kararlarının kararların hayata geçirilmesi 2016 yılındaki karanlık darbe girişimi ardından ilan edilen OHAL nedeni ile kesintiye uğramış idi.

2018'de Ohal'in kalkmasından sonra konuyu tekrar gündemine alan Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne hükümetimiz sorunların çözümüne ilişkin çalışmaların darbe girişimi nedeni ile kesintiye uğradığını bildirmiş ve Aralık 2019'da yapılan Bakanlar Komitesi toplantısında Türkiye'nin çözümler ve uygulama esaslarını gösteren etraflı bir Eylem Planı'nı 1.Haziran.2020'ye kadar Bakanlar Komitesi'ne teslim etmesi öngörülmüş idi.

Ancak aradan geçen zamanda tüm dünyayı etkileyen salgın nedeni ile Türkiye'de de yaşam ağır biçimde etkilenmiş olduğu için hükümetimiz 3.Haziran.2020'de Bakanlar Komitesi'ne gönderdiği açıklama mektubunun 13. Maddesinde "Bu bağlamdaki olağanüstü gelişmeler nedeniyle, Bakanlar Komitesinin 1362. İH Toplantısında aldığı kararın konusunu oluşturan kararların icrasına dair bir eylem planının hazırlanması mümkün olmamıştır. "Açıklamasını yapmış ve "Bulaşma riskinin azalmasıyla birlikte, İnsan Hakları Eylem Planı çalışmaları da hızla devam edecektir." beyanında bulunmuştur.

Söz edilen İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI, Alevi toplumunun da uzun zamandır özlemle beklediği, ülkemizde birlikte yaşama kültürü, barış ve huzura önemli katkılar yapacak bir çalışmalar bütünüdür ve Alevilerin yanı sıra toplumun eğitim ve inanç özgürlükleri ile ilgili birçok kesimini de yakından ilgilendirmektedir.

Yetkililerimizin elde olmayan nedenler ile gecikmiş olan çalışmaları bir an önce tamamlayarak gerek Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ni gerekse kamuoyumuzu bilgilendirmesini beklemekte olduğumuzu bir kez daha hatırlatarak, kendilerine iyi çalışmalar diliyoruz.

İzlemekte olduğumuz gelişmeleri Alevi kuruluşları, İnanç Özgürlükleri ile ilgili Sivil toplum kuruluşları, değerli basın mensupları ve kamuoyumuzun bilgilerine sunar, toplumumuza huzur ve barış dileriz.

Saygılarımızla

ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği

ADO Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine 20.10.2020’de Sunulan Durum Raporu

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

RE: CM/Notes/1362/H46-32 1362’nin Kararları. CM toplantısı.

- Alevi toplumuyla ilgili kararlar 32093/10 ve 62649/10
- Gelişmiş takip prosedürleri kapsamında Eğitim ile ilgili kararlar. (Zengin dava grubu -1448/04 ve 21163/11) Kararları
- Türkiye’nin BK’ya Haziran tarihli mektubu. 3 üncü. 2020 referans CM ile (DH-DD (2020)493)

Türkiye ile CM arasındaki iletişimden öğrendiğimiz gibi, Türkiye Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne 1.Haziran.2020’ye kadar vermesi gereken EYLEM Planı’nı sunamamıştır.

Türkiye’den bir heyetin ve Bakanlar Komitesi personeli ile Aralık 2019’da bir araya geldiğini ve Avrupa Konseyi’nin hazırlanacak EYLEM PLANI ile ilgili resmi görüş ve tavsiyelerini 7.Şubat.2020’de almış olduğunu öğrenmekten memnuniyet duyuyoruz.

Türkiye’nin söz konusu mücbir sebep mektubunda, Pandemi mücadelesi elverdiğinde çalışmaların tamamlanacağını teyit etmiş ancak 1362. Sayılı BK toplantısında ana dosyadan ayrılarak YOĞUNLAŞTIRILMIŞ DENETİM kapsamına alınmış olan Eğitim davalarıyla ilgili kararlara herhangi bir atıfta bulunulmamıştır.

Öte yandan Türkiye’nin mektubunda Bakanlar Komitesi kararında net olarak görülen “somut bir takvim içeren kapsamlı eylem planı” konusuna atıf yapılmayıp “alınması gereken tedbirlere ilişkin düzenli bilgi sunulacaktır. “İfadesinin kullanılmasını anlamakta güçlük çekmekteyiz. Pandemi’nin rahatsızlıklara, gecikmelere neden olabileceği kabul edilir bir gerekçe olsa da Pandemi nedeni ile BK’nin 1362. Toplantı kararlarının kapsam ve içeriklerinin ya da uygulamaların değiştirilmesinin mümkün olmadığını hatırlatmak isteriz.

Sonuç olarak, AIHM kararlarının uygulanmaları konusunda 2020 yılı boyunca herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir.

Temel insan haklarına yönelik hassasiyetlerin günümüze dek hiç olmadığı kadar arttığı bir dönemde, AB’nin son 15 Haziran 2020 tarihinde yayınlanan en son İnsan Hakları ve Demokrasi Raporu, “**Din veya İnanç Özgürlüğünün Teşviki ve Korunmasına İlişkin Kılavuz İlkeler ışığında, Din ve İnanç Özgürlükleri (FoRB), AB’nin insan hakları dış politikasında temel bir öncelik olmaya devam etmektedir**” vurgusunu yapmakta, ABD Senatosu Uluslararası İnanç Özgürlükleri Komisyonu USCIRF 2020 raporu Türkiye bölümünde; “**Ülkenin en büyük dini azınlık topluluğu olan Aleviler inanç merkezleri Cem evlerinin resmen tanınması konusunda veya çocuklarının zorunlu din derslerinden muaf tutulmaları konusunda AIHM’İN kararlarına rağmen herhangi bir ilerleme sağlayamadılar. Bu politika-**

lar Alevilerin haklarını ihlal etmektedir.” Görüş ve tespitleri yer almaktadır

Alevi toplumu barış içinde ve sabırla AİHM kararlarının Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 1362. Sayılı toplantı kararlarının 1. maddesi uyarınca uygulanmasını beklemektedir. Sözkonusu toplantı kararlarının 1. Madde metni şöyledir; **“Bu dava grubundaki kararlarda Mahkeme (AİHM) diğer inanç gruplarının yanı sıra, Devlet yetkililerinin Alevi topluluğunun dini uygulamalarının ve ibadethanelerine yönelik tutumunun Devletin tarafsız olma göreviyle ve dini toplulukların özerk bir varoluş hakkı ile bağdaşmadığını hatırlatırız”.**

Gelecek BK toplantılarından yapıcı sonuçların alınmasını umut ediyor ve “Avrupa İnsan İnsan Hakları Mahkemesi “AİHM kararlarının uygulanmasında ilerlemeler sağlanmasını bekliyoruz.

Saygılarımızla

Doğan Bermek

Alevi Düşünce Ocağı Derneği

Raporumuza cevap olarak Türkiye Hükümeti adına Aralık 2020 ‘de Avrupa Konseyi’ne gönderilen yazı:

Ankara, Aralık 2020

**TÜRK HÜKÜMETİ’NİN SUNUMU KURAL 9.2 STK İLETİŞİMİNE
YANIT OLARAK (ALEVİ DÜŞÜNCE OCAGI Derneği-ADO), NORVEÇ
HELSINKİ KOMİTESİ, İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ GİRİŞİMİ)**

Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı v. Türkiye Grubu (no. 32093/10)
Hasan ve Eylem Zengin / Türkiye Grubu (no.1448/04)

I.Giriş

1. Türk makamları, Alevi Felsefe Merkezi (Alevi Diyarince Ocağz Derneği-A-DO), Norveç Helsinki Komitesi ve jnan<; Cumhuriyetçi Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Vakfı (no. 32093/10) davaları ve Hasan ve Eylem Zengin (no. 1448/04) davaları bakımından Özgürlüğü Girişimi (“STK’lar”).

2. Başlangıçta, Ekim 2019’da Bakanlar Komitesi’ne (“BK”) sunulan Eylem Planı ve bu dava gruplarıyla ilgili olarak Haziran 2020’de BK’ya sunulan Ek Bilgi Notu, Türkiye’nin gündeme getirilen konulara ilişkin eylemlerini içermektedir. STK’ların iletişimde. Türk makamları bu konudaki görüşlerini yinelemektedir.

3. BK’ya Haziran 2020’de sunulan Ek Bilgi Notunda belirtildiği gibi, BK’nın 1362. Toplantısında yukarıda belirtilen dava gruplarına ilişkin kararı tercüme edilmiştir. Gerek karar gerekse tercümesi gerekli çalışmaların yapılması ve tedbirlerin alınması için ilgili kamu kurumlarına sunulmuştur.

4. Bu sunumda, yetkililer, STK’ların iletişimlerinde dile getirilen aşağıdaki konulara açıklık getirmek isterler.

II. Ayrımcı Olmayan Muafiyet Usulünün Bulunmadığı İddiasına İlişkin

5. Mahkeme’nin Hasan ve Eylem Zengin kararının ardından, ilgili karardan önce başlayan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi (“DKAB dersi”) müfredatına ilişkin çalışmalara hız verildi. Mahkemenin Mansur Yalın ve Diğerleri kararı kapsamında bir Çalışma Grubu kurulmuştur.

6. Milli Eğitim Bakanlığı himayelerinde, Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, akademisyenler ve STK temsilcilerinin katılımıyla bir dizi atölye çalışması düzenlendi.

7. Bu Çalışma Grubu, bir yıl içerisinde altı ana toplantı gerçekleştirmiş ve bir rapor hazırlamıştır. Raporda, dinin hayatta önemli bir boşluğu doldurduğuna, inanç ihtiyacının karşılanması gerektiğine, farklı din ve inançları tanımanın sosyalleşme ile birlikte önemine, öğrencilerin eleştirel ve eleştirel düşünme becerilerine dikkat çekil-

di. Dinin kültür ve uygarlığın oluşumuna etkisi. RCE dersinin uygulanmasının uzun bir tecrübe işi olduğu da göz önünde bulundurulmuştur. Müfredat içeriğinin, insanlar arasındaki farklılıkların bir sorun değil, bir zenginlik olduğu bir ortam yaratarak toplumda karşılaşılan önyargıların ortadan kaldırılmasında rol oynamayı amaçladığı değerlendirilmeleri içerir.

8. Çalışma Grubunda, Devletin, toplumun milli kimliğinin korunması ve toplumsal değerlerin sisteme dahil edilmesi amacıyla bu dersi zorunlu kılmak için takdir yetkisini kullanabileceği dikkate alınarak, özellikle DKAB dersinin içeriğinin Alevi-Bektaşî geleneğini de içerecek şekilde nesnel olarak yeniden geliştirilmesinin uygun olacağı düşüncesine önem verilmiştir. Böylece ilgili rapor doğrultusunda müfredat geliştirme çalışmaları başlamıştır. Ocak-Şubat 2017’de Alevi katılımcılardan oluşan bir komisyon ile müfredat taslağı hazırlandı. Temmuz 2017’de öğretim üyeleri, STK’lar, akademisyenler, veliler ve öğrencilerin müfredatla ilgili görüş bildirmeleri ve çevrimiçi değerlendirme yapmaları sağlanmış; halktan taslak programa ilişkin görüşler alınmış, gelen tüm görüş ve değerlendirmeler raporlanarak müfredatlara yansıtılmıştır.

9. Ayrıca, üniversitelerden de taslak müfredata ilişkin görüş istenmiştir. Üniversitelerden gelen görüşler sonucunda, taslak müfredatın son haline getirilmesi için 18-20 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara’da akademisyenlerin katılımıyla bir çalıştay düzenlendi. Geniş bir katılımı görüş ve değerlendirme sürecinin tamamlanmasının ardından taslak müfredata son şekli verilerek Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’na (Millî Eğitim Bakanlğı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı). 19 Ocak 2018 tarihli kararıyla, Eğitim ve Ahlak Kurulu Başkanlığı, 2018-2019 öğretim yılında okullarda yeni DKAB ders müfredatının uygulanmasını onayladı. Sonuç olarak, Mahkeme’nin kararlarının yürütülmesine ilişkin olarak hazırlanan Eylem Planı’nın uygulanması yargı, Çalışma Grubu toplantıları, müfredat ve ders materyallerinin raporlanması ve hazırlanması şeffaf ve etik değerler gözetilerek katılımcı bir süreç içerisinde yürütülmektedir.

10. Türkiye, DKAB dersinde TOLEDO Yol Gösterici İlkeler doğrultusunda hareket etmekte, tüm inanç ve dünya görüşlerini objektif ve çoğulculuk ilkesi doğrultusunda ele almaktadır. Buna göre RCE dersleri aşağıdaki ilkeler çerçevesinde verilmektedir:

“Devlet okullarında zorunlu DKAB dersi objektif ise Din ve İnanç Özgürlüğüne uygundur. Din ve inanç eğitiminin verildiği bir yerde hakim olan dine daha geniş yer verilebilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi eğitimi nesnel bir şekilde verilirse zorunlu mu yoksa seçmeli mi olduğu konusu sorun teşkil etmez. Müfredat gerçeklere dayalı, tarafsız ve akademik ve mesleki standartlara uygun olmalıdır. “

III. Zorunlu DKAB Ders Kitaplarında Aleviliğe Daha Az Yer Verildiği İddiasına Dair

11. DKAB dersi 4-12. sınıfta okutulmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı müfredatı hazırlar. Ders kitapları, özel yayınevleri de dahil olmak üzere yazarlar tarafından

müfredat çerçevesinde hazırlanır ve Millî Eğitim Bakanlığı'na sunulur. Bilimsellik, hukuka uygunluk ve görsellik gibi kriterlere uygun olarak uzmanlar tarafından analiz edilerek onaylanır. Bu süreçte ders kitaplarının sayfaları yazarların anlatımına göre farklılık gösterebilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, bir kitabın tüm öğrenme kazanımlarını içerip içermediğini denetler.

12. Ayrıca DKAB dersinin dinler hakkında bilgiler içeren bir ders olduğu kadar kültürel, milli ve ahlaki değerler hakkında da bilgiler içerdiği göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. TOLEDO Rehber İlkeleri doğrultusunda ders kitaplarında dinler ve İslam ile ilgili bilgiler mezhepler üstü bir anlayış ve objektif bir yaklaşımla verilmektedir. Türkiye'de yaşayan yurttaşların ortak paydası olan milli kültüre ve evrensel ahlaki değerlere daha çok bu ders kitaplarında yer verilmektedir. Örneğin; nezaket, saygı, temizlik, nezaket kuralları, iletişim adabı, sofrada adabı, bilgelik, adalet, vatanseverlik, dostluk, dürüstlük, sorumluluk, sabır, yardımseverlik gibi ders kitaplarında yer alan toplumumuzun değer ve özelliklerine ilişkin bilgiler, kötü alışkanlıklardan kaçınmak, dini mimari, müzik, edebiyat ve gelenekler üzerinde etkiler.

13. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınları olan DKAB dersi ders kitapları incelendiğinde 186 sayfada çeşitli dinlerin ve dini inanç ve ibadetlerin anlatıldığı görülmektedir. 186 sayfanın 21'inde Alevilik ve Bektaşilikten bahsedilmiştir. Bu nedenle ders kitaplarında Aleviliğe daha az yer verildiği düşünülmemektedir.

IV. Diğer Resmi Ders Kitaplarında Alevilikle İlgili İçerik Bulunmadığı İddiasına İlişkin

14. Türkiye'deki tüm müfredatlar bilimsellik, pedagoji ve hukuka uygunluk ilkelerine uygun olarak hazırlanır. (1) Bu doğrultuda farklı derslerde içerikle ilgili ise inançlar açısından herhangi bir ayırım yapılmadan nesnel içerikler sağlanır. Bu durum Türkiye'nin tarafsız, objektif ve bilimsel tavrını ortaya koymaktadır.

(1) Ders Kitaplarının Sınav Kriterleri <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ders-kitaplarin-incelenmesi/dosya/32>

V. Ek Seçmeli Derslerle İlgili İddiaya İlişkin

15. İlk olarak, Türk makamları, ilgili STK'nın tebliğinde yer alan bu iddiaların, Mahkeme'nin yukarıda belirtilen kararlarının infaz süreciyle hiçbir ilgisi olmadığını ve bu iddiaların spekülasyon olduğunu belirtmektedir.

16. Anayasa'nın 24. Maddesi şunları sağlar:

"Herkesin vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyeti vardır. Din ve ahlak eğitimi ve öğretimi, devlet gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak eğitimi, ilk ve orta öğretim programlarında zorunlu derslerden biri olacaktır. Diğer din eğitimi ve öğretimi, kişinin kendi arzusuna, küçükler için ise kanuni temsilcilerinin talebine tabidir.

17. Bu doğrultuda, Türkiye'de eğitim konusunda geniş bir katılımı gerçekleştir-

tirilen 18. Milli Eğitim Şurası'nda alınan karar uyarınca, öğrencilerin seçebilecekleri din, ahlak ve değerler alanında seçmeli dersler müfredata dahil edilmiştir.

VI. İmam Hatip Liselerinin Sayısına İlişkin İddialara İlişkin Açıklama

18. Türk makamları, ilgili STK'nın bildiriminde yer alan bu iddiaların, Mahkeme'nin yukarıda belirtilen kararlarının icra süreciyle hiçbir ilgisi olmadığını ve bu iddiaların spekülatif olduğunu belirtmektedir.

19. Artan nüfusun ve eğitim kalitesini ve kapasitesini hedefleyen eğitim politikalarının gerektirdiği gibi Türkiye'de eğitim yatırımları artmaktadır. Bunun sonucunda diğer okul türlerinde olduğu gibi imam hatip liselerinde de artış olmuştur.

VII. İmam Hatip Okullarına Ayrılan Bütçeye İlişkin İddialara İlişkin Açıklama

20. Öncelikle Türk makamları, ilgili STK'nın iletişiminde yer alan bu iddiaların Mahkeme'nin yukarıda bahsi geçen kararlarının infaz süreciyle hiçbir ilgisi olmadığını ve bu iddiaların spekülatif olduğunu belirtmektedir.

21. Devlet ücretsiz eğitim sağlar ve öğrencilere burs ve şartlı eğitim yardımları dışında herhangi bir nakit harcama yapmaz. Öğrenciler, okul ve öğretmen gibi eğitim ortamları ve ders kitabı gibi eğitim materyalleri aracılığıyla harcamalardan yararlanmaktadır. Hal böyle olunca da bir grup öğrencinin eğitime ayrılan kaynaktan diğerlerinden daha fazla faydalanması mümkün değildir.

VIII. İlahiyat Fakülteleri Hakkındaki İddiaya İlişkin

22. Öncelikle Türk makamları, ilgili STK'nın iletişiminde yer alan bu iddiaların Mahkeme'nin yukarıda bahsi geçen kararlarının infaz süreciyle hiçbir ilgisi olmadığını ve bu iddiaların spekülatif olduğunu belirtmektedir.

23. İlahiyat fakülteleri, öğrencilerin dini inançları ne olursa olsun, merkezi üniversite giriş sınavında Türkçe ve Matematik gibi temel akademik derslerden aldıkları puanlara göre yer almaya hak kazandıkları fakültelerdir. Bu fakültelerin öğrencilere İlahiyat alanında temel bilgileri kazandıracak bir müfredatı vardır.

24. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 7. Maddesine göre, memurlar görevlerini aşağıdaki şekilde tarafsız bir şekilde yerine getireceklerdir: "...[Memurların] görevlerini yerine getirirken herhangi bir kişiye dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş, felsefi düşünce, din veya mezhep nedeniyle ayrımcılık yapmaları yasaktır... "Görevinin ifası sırasında herhangi bir kişiye dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş, felsefi, mezhep, mezhep vb. nedenlerle ayrımcılık yapmak disiplin cezasını gerektiren bir fiil olarak düzenlenmiştir. Böylece memurların görevlerini tarafsız bir şekilde yerine getirmeleri sağlanmaktadır.

25. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Yeterlikleri (Öğretmenlik Genel Ve Özel Alan Yeterlikleri) uygulayarak çocuğa ve insan haklarına

saygı, bireysel ve kültürel farklılıklara saygı gibi yeterlik alanlarını tanıtarak öğretmenlerin tarafsızlığını korumaktadır (2). Millî Eğitim Bakanlığı'nın nesnel ve tarafsız tutumunun bir sonucu olarak, herhangi bir ayrımcılığa maruz kaldığını düşünen öğrenci ve velilerin uygulayabilecekleri mekanizmalar bulunmaktadır. Kanun ve uygulamalarla, görevin ifasında tarafsızlık ve nesnellik, sadece DKAB dersinde değil, diğer tüm derslerde sağlanmaktadır.

(2) Öğretmenlik Mesleği için Genel Yeterlilikler: http://oygm.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2017_12/11115355_YRETMENTL_YK_MESLEVY_GENEL_YETERLYKLE_RY.Pdf

IX. Alevilik Konusunda Sayfa Sayısına İlişkin İddiaya İlişkin

26. 2008 yılında Türkiye, bu konuda DKAB dersinin daha çoğulcu olmasını sağlamak için kendi inisiyatifiyle adımlar atmıştır. Müfredatın doğası gereği, pedagojik ilkeler çerçevesinde öğrencilerin bilişsel ve duygusal gelişimleri doğrultusunda olabildiğince kapsamlı bir şekilde Alevilik ile ilgili bilgiler verilmektedir. Ayrıca, Mahkemenin “Mansur Yalçın ve diğerleri” kararının icrası için kurulan Komisyon raporunda yer alan tavsiyeler doğrultusunda DKAB dersi, daha kültürel ve etik bir yaklaşımla özüne uygun olarak hazırlanmıştır ve ulusal, ahlaki ve kültürel değerleri içerir.

27. Ayrıca, Türkçe ve Matematik gibi diğer derslerde olduğu gibi DKAB dersine yönelik müfredat da sadeleştirilmiş ve ünite sayısı azaltılmıştır (3). Bu nedenle, sayfa sayısında iddia edildiği gibi belirli bir azalma olmamıştır. Bu süreç bilimsel ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür ve STK'nın söz konusu iddiası spekülatiftir.

(3) Müfredat sadeleştirme politikası için bakınız: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program m. pdf

28. Ocak 2018'de Millî Eğitim Bakanlığı müfredata ilişkin güncelleme çalışmalarını tamamlamıştır. Güncellenen müfredat “mufredat.meb.gov.tr” internet sitesinde yayınlanmıştır. 2018 yılında müfredata ilişkin güncelleme çalışmaları kapsamında DKAB dersi “Alevilik-Bektaşilik” konusuna müfredata dahil edilmiş, ders kitapları ve öğretim materyalleri buna göre hazırlanmıştır.

29. Okullarda okutulan ders kitapları, ilgili dersin müfredatında yer alan kazanımlara uygun olarak hazırlanır. Müfredat kapsamı dışında kalan hiçbir konuya ders kitaplarında yer verilmez.

30. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okutulacak ders kitaplarını Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı seçer. Bu seçim Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Öğretim Araçları Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslara göre yapılır. Okullarda Yönetmelik hükümlerine aykırı olan ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca onaylanmayan ders kitabı okutulamaz.

31. Ders kitapları “Ders kitapları, temel hak ve inançları destekleyen, her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşım sunar” ilkesi doğrultusunda hazırlanır. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Öğretim Araçları Yönetmeliği'nin “Ders Kitaplarının

Özellikleri” bölümünde düzenlenmiştir.

32. Ayrıca, söz konusu Yönetmelikte yer alan aşağıdaki kriterler, ders kitaplarında ayrımcı bir yaklaşımın olmayacağını garanti etmektedir:

- İçerik, Anayasa’da ve Milli Eğitim Temel Kanunu’nda açıkça belirtilen eşitlik ilkesi dikkate alınarak, temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşımla hazırlanmalıdır (Milli Eğitim Temel Kanunu).).
- Konular öğretilirken veya örnekler verilirken kişilerin tasvirinde ve olayların sunumunda toplumsal eşitlik ilkesi sağlanmalıdır.
- Kişilerin hak ve özgürlüklerini ihlal eden hiçbir unsur bulunmamalıdır.
- İçeriğin hazırlanmasında tüm bireylerin eşit ve özgür olduğu ilkesi esas alınmalıdır.
- İçerikte çoğulculuk ilkesi güvence altına alınmalıdır.
- Toplumun bir kesimini, siyasi düşünceyi veya düşünce tarzını küçük düşüren veya önyargı oluşturabilecek ifadeler yer verilmemelidir.
- Farklı etnik kökenler hakkında olumsuz genellemeler yapılmamalıdır.
- Kişilere ve toplumlara yönelik aşağılayıcı veya aşırı yüceltici aşırı ifadeler olmamalıdır.
- İçerik, bireysel, toplumsal veya bireysel kimlik ve kişiliklerini aşağılayıcı ifadeler veya imalar içermemelidir.
- İçerikte; eşitlik, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce ve ifade özgürlüğü, adalet, toplumsal barış ve insan haklarına saygı gösterilmelidir.
- İçerik, evrensel insan haklarının ırk, renk, dil, din, siyasi tercih, etnik köken, mülkiyet veya diğer herhangi bir ayrım gözetmeksizin herkes için geçerli olduğu ilkesine dayanmalıdır.
- İçerik, toplumsal hassasiyetlere saygılı ve toplumun tüm katmanlarına hitap edecek şekilde hazırlanmalıdır.
- Kişiler, meslek grupları, topluluklar vb. konularda aşağılayıcı, dışlayıcı, etiketleyici ifadeler içermemelidir.

X. STK’ların Diğer İddialarına İlişkin

33. Türk makamları, bu iki dava grubunun infaz sürecinin sadece bu gruplara dahil olan Avrupa Mahkemesi kararlarını ilgilendirdiğini belirtmek isterler. STK’ların iddiaları bu kararların infaz süreciyle ilgili değildir. Bu nedenle, yetkililer bu iki dava grubuyla ilgili olmayan konularda yorum yapmak istememektedir.

SONUÇ

34. Türk makamları, Bakanlar Komitesini, yukarıda belirtilen açıklamaların, Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı (no. 32093/10) ile Hasan ve Eylem Zengin davalar grubunun infazı kapsamında olduğunu dikkate almaya davet eder. (no. 1448/04)

35. Ayrıca, Türk makamları, Mahkeme’nin herhangi bir mevcut uygulamasına veya ihlaline ilişkin bir karara tabi olmayan iletişimlerde ileri sürülen iddialar hakkında spekülasyon yapmak istememektedir.

NHG Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi'nin AK Bakanlar Komitesi'ne bildirimi

07-04-2021

Norveç Helsinki Komitesi İnanç Özgürlüğü Girişimi, 2 Mart 2021'de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne (BK) zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) derslerine ilişkin Zengin Grubu Davaları kararlarının icrasının izlenme sürecine katkı sunacak bir bildirimde bulundu.

Bildirim nitelikli izleme altındaki davalarla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarının icrasına dair Türkiye Hükümeti'nin alması gereken genel tedbirlerin durumu hakkında bilgi sağlamayı amaçlıyor.

Zengin Grubu Davaları olarak adlandırılan Hasan ve Eylem Zengin/Türkiye ve Mansur Yalçın ve Diğerleri/Türkiye kararlarında AİHM'in DKAB derslerine ilişkin önemli bulguları yer alıyor. Kararlarda DKAB ders içeriğinin nesnel ve objektif niteliklere sahip olmadığına, eğitim sisteminin ebeveynlerin çocuklarını kendi dinî veya felsefi görüşleri doğrultusunda yetiştirme haklarına saygı gösterme konusunda yapısal sorunlar içerdiğine ve okullarda din eğitimi konusunda insan hakları standartlarıyla uyumlu bir reformun ivedilikle gerçekleştirilmesi gerektiğine dikkat çekiliyor:

Türk eğitim sistemini ve mevzuatını AİHS ile uyumlu hale getirmek (Hasan ve Eylem Zengin/Türkiye, par. 84).

Öğrenci ve ebeveynlerinin dinî veya felsefî görüşlerini açıklamak zorunda kalmayacakları, ayrımcı olmayan bir muafiyet mekanizması ivedilikle düzenlenmelidir (Mansur Yalçın ve Diğerleri/Türkiye, par. 76, 77 ve 84).

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Aralık 2019 tarihinde Alevi davalarına ilişkin kararların uygulanmasını ele aldığı oturumda aldığı kararla zorunlu “din kültürü ve ahlak bilgisi” 2018 müfredatının Alevi inancıyla ilgili bilgiler içerdiğini ve ebeveynlerin çocuklarının bu derslerden muaf olması için hukuki yollara başvurabileceklerine ilişkin Hükümetin aktardığı bilgileri not etmişti. Ancak, bu önlemlerin AİHM tarafından ortaya konan tüm meseleleri çözmediğini ve özellikle de ebeveynlerin dini veya felsefi inançlarını açıklama gerekliliğiyle ortaya çıkan ağır yükü ortadan kaldıran bir muafiyet prosedürü olmadığını vurgulamıştı. Bu nedenle söz konusu davaları standart izlemeden nitelikli izleme prosedürüne geçirmeye karar verdi. Ayrıca, yetkilileri 1 Haziran 2020 tarihine kadar “somut bir takvim içeren kapsamlı bir eylem planı” hazırlamaya “kuvvetli bir şekilde teşvik etti”.

Türkiye Hükümeti, 4 Ocak 2021 tarihinde söz konusu kararların icrasıyla ilgili olarak Bakanlar Komitesi'ne bir cevap sundu. Bu cevapta, Türkiye'nin DKAB dersinde Toledo Kılavuz İlkeleri'yle uyumlu olarak tüm inançlar ve dünya görüşlerini nesnel bir şekilde ele aldığı ve çoğulculuk ilkesini gözettiği ifade ediliyor. DKAB derslerinin şu çerçevede sunulduğuna dikkat çekiliyor: “Zorunlu DKAB dersi, kamu okullarında nesnel olarak sunuluyorsa, o zaman din veya inanç özgürlüğüyle uyumludur. Din veya inanç eğitiminin sağlandığı yerde yaygın olan dine daha geniş yer verilebilir.” Ayrıca cevapta, DKAB dersinin nesnel, olgu temelli, akademik ve mesleki standartlara uyumlu bir şekilde sunulduğu takdirde, dersin zorunlu veya seçmeli olması sorun teşkil etmeyeceği aktarılıyor.

Bildirimde, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (ESHİD) ve Norveç Helsinki Komitesi (NHC) iş birliğiyle 2021 yılında yayımlanan, ‘Türkiye’de Zorunlu Din Eğitimi: Din Kültürü Ahlak Bilgisi Dersi ve Kitapları Hakkında İnsan Hakları Temelli Bir Değerlendirme’ raporunun DKAB ders kitaplarının içerikleri ve DKAB dersi muafiyetine dair bulguları Bakanlar Komitesi’ne aktarıldı. İnceleme DKAB kitaplarının, AİHM tarafından ortaya konan genel tedbirler ve Toledo Kılavuz İlkeleri’yle uyumsuzluğunu ortaya koyuyor:

Tanrı’nın varlığı ve doğası, Kur’an-ı Kerim, Hz. Muhammed, dünyanın oluşumu, insanın ve hayatın amacı, ölüm, ölüm sonrası, melekler ve cinler gibi varlıklar hakkında her sınıf düzeyinde ilahiyat disiplini temel alınarak İslam dininin doktrinlerinin pozitif önermeler şeklinde sunulduğu tespit edildi.

DKAB ders kitapları, din eğitimi olma niteliğini koruyor; dinler hakkında tarafsız ve nesnel olmayan, Sünni İslam ilahiyat bakış açısıyla sunulan bilgiler içeriyor.

Kitaplarda Alevilik sınırlı bir şekilde yer alıyor. Ayrıca, Alevi toplumu için ibadet yeri sayılan cem evlerinin ibadet yeri olduğu, Alevi ibadeti olan semahın bir ibadet biçimi olduğu ifade edilmiyor.

Musevilik ve Hristiyanlıkla ilgili bilgiler, bu dinlerin ibadetlerinin uygulamalarına geniş bir şekilde yer verse de başta bu dinlerin kaynaklarının tahrif edilmiş olduğu bilgisinin İslam doktrinine gönderme yapılarak verilmesi, yaygın önyargı ve yanlış bilgileri destekler nitelikte.

Ateizm ve deizm gibi farklı felsefi yaklaşımlar, İslami inanç savunmasıyla ele alınıyor ve tarafsız bir şekilde sunulmuyor.

DKAB programının amaçlarından biri, öğrencilerin “milli değerleri” benimsemeleridir ve bu değerler, Türkiye’deki dini ve diğer çeşitliliği dikkate alacak şekilde sunulmuyor.

Yer alan değerlendirme soruları, çocukların nesnel olarak sunulmayan doktrinsel konularda “doğru” cevabı vermek durumunda kaldığı ve çocukların “doğru” davranış olarak belli davranışlara yönlendirildiği gözlemleniyor. Bu da çocuğu, düşünce, din veya vicdan özgürlüğüne aykırı davranmak zorunda kalabileceği koşullara maruz bırakıyor.

“Dinimiz”, “peygamberimiz”, “kutsal kitabımız Kuran- Kerim” gibi dini içeriden öğreten ifadeler birçok kitapta kullanılmaya devam ediliyor.

Ortaya konan doktrinsel bilgiler, bazı ebeveynlerin dini veya felsefi görüşleriyle uyumlu olabildiği gibi bazı ebeveynlerin dini veya felsefi görüşleriyle çelişkili.

Din eğitimi, hem çocuğun düşünce, inanç ve vicdan özgürlüğü hem de ebeveynlerin çocuklarını kendi dini ve felsefi görüşlerine göre yetiştirme hakkı önünde engel teşkil ediyor.

Bulgular, zorunlu DKAB dersinin güncel eğitim materyallerinin dinler hakkında objektif bir bilgilendirme içermediğini ve din eğitimi niteliğinde olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla, uluslararası insan hakları hukukuna göre ders zorunlu olamaz, olacaksa da ayrımcı olmayan bir muafiyet sistemi acilen tesis edilmeli. AİHM’in Zengin grubu hakkındaki kararlarının uygulanmaması sonucunda potansiyel olarak binlerce öğrenci ve ebeveynlerin haklarının kesişim noktasında, eğitim bağlamında (AİHS 1 Sayılı Protokolü 2. Madde) din veya inanç özgürlüğü (Madde 9) hala ihlal ediliyor.

Tüm bu bulgular ışığında İnanç Özgürlüğü Girişimi bildirimde şu tavsiyelerde bulundu:

Türkiye hükümeti eğitim sistemini ve yerel mevzuatı, özellikle de öğretim materyallerinin ve muafiyet mekanizmasının eksikliklerini gidererek, Sözleşme ile uyumlu hale getirmeli.

Ayrımcı olmayan muafiyet mekanizması tesis etmeye yönelik adımlar atılmalı.

Hükümet'ten Haziran 2021'e kadar Eylül 2021'de, 2021-22 eğitim öğretim yılı için müfredat ve öğretim materyallerinde gerekli değişiklikleri yapmış olmak üzere yeni bir Eylem Planı sunması istenmeli.

Bakanlar Komitesi, Haziran 2021 toplantısı için, Zengin Grubu davalarını gündemine almalı.

Davalarla ilgili halihazırdaki gecikmeler göz önüne alınarak, Bakanlar Komitesi alınacak önlemlerle ilgili acil bir zaman çizelgesi hazırlamalı ve yakın gelecekteki zaman çizelgesini gözden geçirmeli.

İstanbul

ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği'nin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne 6.Mayıs.2021 tarihli bilgi notu

6.Mayıs.2021

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi

İlgi: Mansur Yalçın ve diğerleri / Türkiye Davası 21163/11 (BAŞLICA Hasan ve Eylem Zengin v1448/04), Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı Davası –.32093/10, İzzettin Doğan ve Diğerleri Davası v.- 62649/10 Kararların Uygulanması.

Türkiye Cumhurbaşkanı, 30 Nisan 2021 tarihinde 2021/9 sayılı genelge ile “İnsan Hakları Eylem Planı” (İHEP) ve 2 yıllık uygulama süreci ilan etti. Eylem planı linki aşağıdadır:

https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/5320211949561614962441580_insan-haklari-EP-v2_eng.pdf

AIHM kararları uygulamalarının Alevi toplumuyla ilgili mevcut durumu ve son reform beyannamesi hakkında Bakanlar Komitesi'ni yeniden bilgilendirmek istiyoruz.

Aralık 2019 tarihli 1362. BK toplantısında komite; “Devlet yetkililerinin Alevi cemaatine, dini uygulamalarına ve ibadet yerlerine yönelik tutumu, Devletin tarafsızlık ve tarafsızlık ödevi ve dini cemaatlerin özerk bir varlık olma hakkı ile bağdaşmamaktadır.” Saptamasını kaydederek Türkiye'nin: **“AIHM kararlarının alınmasından bu yana geçen uzun zamanı da dikkate alınacak yasal ve idari önlemleri net bir biçimde gösteren ve somut bir takvime bağlanmış kapsamlı bir eylem planı hazırlayarak bu planı 1 Haziran 2020'ye kadar Bakanlar Komitesi'ne sunması-na”** karar vermiş idi.

Türkiye, Haziran 2020'de Pandemi koşulları nedeniyle EYLEM PLANI hazırlayamadığını bildiren bir Bilgilendirme Notu gönderdi.

[https://hudoc.exec.coe.int/eng#%22EXECIdentifier%22:\[%22DH-DD\(2020\)493E%22\]](https://hudoc.exec.coe.int/eng#%22EXECIdentifier%22:[%22DH-DD(2020)493E%22])

Daha sonra Türkiye, Aralık 2020'de STK'ların 9. Maddenin ihlali ile ilgili iletişimlerine yanıt olarak başka bir sunum gönderdi.

[https://hudoc.exec.coe.int/eng#%22EXECIdentifier%22:\[%22DH-DD\(2021\)8E%22\]](https://hudoc.exec.coe.int/eng#%22EXECIdentifier%22:[%22DH-DD(2021)8E%22])

Sonuç olarak Türkiye, 2015 yılından bu yana devam eden Alevi davalarına ilişkin olası uygulama stratejileri hakkında fikir verebilecek herhangi bir YOL HARİTASI veya başka bir belgeyi henüz Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne sunmamıştır.

30 Nisan 2021'de resmen açıklanan yeni İHEP ‘İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI’, 60. sayfada Din Özgürlüğü ‘nün yalnızca AMAÇ 4’ün bir parçası olarak anıldığı altı farklı hedef öngörmektedir:

a. Din ve vicdan özgürlüğünün en geniş şekilde kullanılmasının güvence altına alınması için ilgili mevzuat ve uygulamalar uluslararası insan hakları standartları doğrultusunda gözden geçirilecektir.

b. Dini ne olursa olsun, kamu ve özel sektör çalışanları ile öğrencilere, dinlerinin kutsal günlerinde izin verilecektir.

c. Ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutuklulara, bayram günlerinde ek temas ziyaretleri ve görüntülü görüşme yapma imkanları sunulacaktır.

d. İhtiyaca ve talebe bağlı olarak, kamu kullanımına tahsis edilen bina ve mekanlarda farklı dinlere mensup müminlerin dini yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için uygun ortamlar oluşturulacaktır.

e. Sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirmek için gayrimüslim toplulukların temsilcileriyle düzenli toplantılar yapılacaktır.

f. Vakıflar Yönetmeliği, cemaat vakıflarının teşekkülü ve yönetim kurulu seçimleriyle ilgili olduğu ölçüde değiştirilecektir.

Alevi grubu davaları için AİHM kararlarına ve BK ‘nım 1362. Toplantı kararları gereği hazırlanması gereken EYLEM Planı’na herhangi bir atıfta bulunulmamıştır.

Davalarımız söz konusu olduğunda:

32093/10 sadece dava lehtarı için kısmen uygulanmaktadır ve diğer tüm cem evleri aynı hakları elde etmek için yerel mahkemelerde yeni davalar açmak zorunda kalmaktadır. BK uygulamanın bu hali ile yetersiz olduğunu alttaki ifade ile karar altına almış olduğu halde **“Mahkeme tarafından Alevi topluluğunun Devletin dini sübvansiyonlarından ve vergi muafiyetleri de dahil olmak üzere diğer yardımlardan tamamen dışlanmasından kaynaklanan ayrımcılığı çözmek için yetersizdir.”** Şimdiye kadar aydınlatma ücretlerinde herhangi bir değişiklik yapılmadığı gibi, ibadethanelere verilen diğer desteklerden de Cem evleri yararlandırılmamıştır.

AİHM kararı gereği diğer ibadet yerlerine sağlanan devlet desteğinden CEM evlerinin de yararlanabilmesi için uzun zamandır beklenen düzenlemelerin gerçekleşeceğini umut etmeye devam ediyoruz.

CM ayrıca 1362. Toplantısında eğitim sorunları konulu Hasan ve Eylem Zengin (1448/04), Mansur Yalçın ve diğerlerinin (21163/11) davalarının da YOĞUNLAŞTIRILMIŞ DENETİM prosedürleri takip edilmesine karar vermiştir. 1362. CM toplantısını takip eden son 16 ayda, kısmen pandeminin yarattığı türbülans, kısmen de ilgili bakanlığın tutumu nedeniyle şimdiye kadar bu konuda herhangi bir ilerleme kaydedemedik.

IHEP çalışmaları ve uygulanması sırasında, AİHM kararları uyarınca eğitim konularında bir miktar ilerleme görebileceğimizi umuyoruz. Tüm AİHM kararları aslında IHEP, Amaç 4, Madde a’ya tabidir.

Devletin IHEP’te de belirtildiği gibi gayrimüslim toplulukların sorunlarına daha duyarlı olacağı bilgisini memnuniyetle karılıyoruz, ancak AİHM kararları ve BK toplantı notlarına rağmen Alevi toplumunun sorunlarına hiçbir atıfta bulunulmadığına işaret ediyoruz. BK’nin 1362. Toplantıda talep edilen Eylem Planının en kısa zamanda tamamlanıp Bakanlar Komitesi’ne teslimini ve AİHM kararlarının uygulamalarının da çok uzun zamandır beklediğimiz ilerlemelerin gerçekleşmesini bekliyoruz.

Saygılarımızla

Dogan Bermek

Alevi Düşünce Ocağı Derneği

ADO – Alevi Düşünce Ocağı'nın 20.Ekim.2020 de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine gönderdiği izleme raporu ve açıklama belgesi:

ADO - Alevi Philosophy Center

Date: 20.10.2020

The Committee of Ministers of the Council of Europe

RE: CM/Notes/1362/H46-32 Resolutions of 1362th. CM meeting.

- Alevi community related judgments 32093/10 and 62649/10
- Judgments related to Education under enhanced follow-up procedures. (Zengin group of cases - Judgments 1448/04 and 21163/11)
- Turkey's letter to CM dated June. 3rd. 2020 with ref CM (DH-DD (2020)493)

As we have learned from communication between Turkey and CM, Turkey was unable to submit an ACTION PLAN to CM by June 1st 2020, due to pandemics difficulties.

We are also pleased to note that Turkish and CM staff has met during Dec 2019 and EC have delivered its "official opinions and suggestions on the studies as regards the Human Rights Action Plan." to Turkish officers on Feb.7.2020.

Although Turkey's a/m letter confirms that studies will be completed once pandemic struggle will be over, no reference is made to judgments related to Educational cases, which have been separated and taken into enhanced follow-up procedures.

It is difficult for us to understand substitution of "regular information about measures to be taken" instead of "comprehensive action plan with a concrete calendar". Pandemic inconveniences may cause delays but should not efface or alter the decisions of 1362th. CM meeting.

As a summary during 2020, we have not yet recorded any development in implementation procedures of ECtHR judgements.

In a period while sensitivities toward basic human rights have increased than ever, EU 's latest Annual Report on Human Rights and Democracy, published on June.15th.2020 points out that **"Freedom of religion or belief (FoRB) remained a key priority in the EU's external human rights policy, led by the Guidelines on the Promotion and Protection of Freedom of Religion or Belief. ". USCIRF 2020 report about Turkey reads; "Alevi, the country's largest religious minority community, remained unable to gain official recognition for their gathering houses (cemevi) as places of worship or to exempt their children from compulsory religious classes, despite European Court of Human Rights (ECtHR) rulings finding that these policies violated Alevis' rights."**

Alevi community is peacefully and patiently awaiting implementation of ECtHR judgements in accordance with item 1. of the 1362nd. CM meeting decisions which reads; **"Recalling that in the judgments in this group the Court found, inter alia, that the attitude of the State authorities towards the Alevi community, its religious practices and its places of worship is incompatible with the State's duty of neutrality and impartiality and with the right of religious communities to an autonomous existence"**.

We look forward to constructive results from coming CM meetings and progress in longstanding implementation procedures of judgments.

Kindest regards

Dogan Bermek

Alevi Philosophy Center Association

www.aleviocagi.org

İstiklal Caddesi. No 76- Fl. 4/13

Ph: +90 532 513 2795 Fax: +90 212 212 0129

www.alevicenter.org

Turkey

dbermek@gmail.com

Raporun alınmış olduğuna dair Avrupa Konseyi teyit belgesi

DIRECTORATE GENERAL
HUMAN RIGHTS AND RULE OF LAW

DIRECTORATE OF HUMAN RIGHTS
DEPARTMENT FOR THE EXECUTION OF JUDGMENTS
OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Ref ► DGI/IB/OFN

Mr Dogan Bermek
ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği
Alevi Philosophy Center

sent by email to: dbermek@gmail.com

Strasbourg, 20 October 2020

Subject: Zengin group of cases v. Turkey (Application No. 1448/04) – Judgment of 9 October 2007, final on 9 January 2008; Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı (Application No. 32093/10) Judgment of 2 December 2014, final on 20 April 2015; İzzettin Doğan and Others (Application No. 62649/10) - Judgment of 26 April 2016 (Grand Chamber)

Dear Mr Bermek,

Thank you for your letter of 20 October 2020 to the Committee of Ministers, concerning the general measures in the above-mentioned cases.

Your information has been included in the case-file and forwarded to the Permanent Representation of Turkey to the Council of Europe, in accordance with the Rules adopted by the Committee of Ministers for the application of Article 46, paragraph 2, of the European Convention on Human Rights (Rule No. 9).

For any further information concerning the follow-up of the case before the Committee of Ministers, you can consult the relevant documents on the website www.coe.int/execution.

Yours sincerely,

Işık Batmaz
Head of Section

ADO Alevi Düşünce Ocağının 6 Mayıs.2021'de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine mektubu

ADO Alevi Philosophy Center

Date : 06.05.2021

The Committee of Ministers of the Council of Europe

RE: Case of Mansur Yalçın and others v. Turkey 21163/11 (LEADING Hasan and Eylem Zengin v1448/04), Case of Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı –.32093/10, Case of İzzettin Doğan and Others v.- 62649/10
Implementation of Judgments.

President of Turkey declared a “Human Rights Action Plan” (HRAP) and an implementation procedure of 2 years with a circular no 2021/9 on 30th.April.2021. Action plan link is below:

https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/5320211949561614962441580_insan-haklari-EP-v2_eng.pdf

We intend to reinform CM about current status of ECtHR judgments implementations in relation with Alevi community and latest reform declaration.

1362nd CM meeting of December 2019 had noted that;

“The attitude of the State authorities towards the Alevi community, its religious practices and its places of worship is incompatible with the State’s duty of neutrality and impartiality and with the right of religious communities to an autonomous existence”

CM also recommended following to Turkey;” **drawing up a comprehensive action plan with a concrete calendar indicating specific legislative and administrative measures and, in view of the passage of time since the first of these judgments became final, to provide it to the Committee of Ministers by 1 June 2020.”**

Turkey sent an Information Note on June 2020, informing that due to pandemic conditions ACTION PLAN could not be prepared.

[https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22EXEIdentifier%22:%5B%22DH-DD\(2020\)493E%22%5D%7D](https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22EXEIdentifier%22:%5B%22DH-DD(2020)493E%22%5D%7D)

Afterwards Turkey sent another submission during December 2020 as a reply to NGO communications about Rule 9.s. [https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22EXEIdentifier%22:%5B%22DH-DD\(2021\)8E%22%5D%7D](https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22EXEIdentifier%22:%5B%22DH-DD(2021)8E%22%5D%7D)

As result Turkey have not yet submitted requested ROAD MAP or any other document that may give an idea about possible implementation strategies on pending Alevi cases since 2015.

The new HRAP that is officially declared on 30th of April 2021 predicts nine different aims out of which Religious Freedom is only referred as part of AIM 4 at page 60 as follows:

- A review will be made on the relevant legislation and practice in line with international human rights standards in order to guarantee the enjoyment of the freedom of religion and conscience at the widest extent.
- Regardless of their religion, public and private sector employees and students will be granted leave of absence on the holidays of their respective religions.

www.aleviocagi.org

İstiklal Cad. No 76 Fl 4-13 Beyoglu- İstanbul 34435

Ph:+90 532 513 2795 Fax:+90 212 212 0129

www.alevicenter.org

Turkey

dbermek@gmail.com

-
- c. Convicts and detainees being accommodated in penitentiary institutions will be offered additional chances of having contact visits and video calls on their respective holydays.
 - d. Depending on the need and the demand, suitable environments will be set up in the buildings and spaces allocated for public use so that the believers of different religions can fulfil their religious obligations.
 - e. Regular meetings will be held with representatives of non-Muslim communities in order to identify problems and develop solutions.
 - f. The Regulation on Foundations will be amended in so far as relevant to the issue of the composition of and the elections for executive boards of non-Muslim community foundations. There is no reference made to ECtHR judgments and no reference made to ACTION PLAN for Alevi group of cases.

As far as our group of cases are concerned:

32093/10 is partially implemented for only case beneficiary and all other Cemevis are forced to open new cases in local courts to obtain the same rights. Although CM had pointed out that; "this is insufficient to resolve the discrimination identified by the Court arising from the blanket exclusion of the Alevi community from State religious subsidies and other benefits, including tax exemptions." so far neither procedures about lighting fees have changed, nor Cemevis are allowed to benefit from other supports given to worship places.

We expect and hope that long awaited necessary progress may be achieved to allow CEMEVI's to benefit from state support provided to other worship places as required by Court's judgement.

CM also decided at 1362nd meeting to transfer the cases of Hasan and Eylem Zengin (1448/04), Mansur Yalcin and others (21163/11) to enhanced supervision procedure. So far partially due to turbulence that pandemic has created and partially due to attitude of related ministry we did not register any progress in this matter during the last 16 months following 1362nd CM meeting.

We hope we may observe some progress in educational matters under the guidance of ECtHR judgements during HARP studies and implementation.

All ECtHR judgments are actually subject to Article a. of Aim 4 of the new HRAP.

We understand that state will be more sensitive to non-Muslim communities' problems as specified in HRAP, but no reference have been made to Alevi community problems in spite of ECtHR judgements and CM meeting notes. We expect CM receives the Action Plan requested in 1362nd meeting soon and finally we may observe some progress in implementation of Alevi group of cases judgments.

Kindest regards

Dogan Bermek

Alevi Philosophy Center Association

www.aleviocagi.org

İstiklal Cad. No 76 Fl 4-13 Beyoglu- İstanbul 34435
Ph:+90 532 513 2795 Fax:+90 212 212 0129

www.alevicenter.org

Turkey

dbermek@gmail.com

ADO başvurusunun alındığını teyit eden Avrupa Konseyi yazısı

DIRECTORATE GENERAL
HUMAN RIGHTS AND RULE OF LAW

DIRECTORATE OF HUMAN RIGHTS
DEPARTMENT FOR THE EXECUTION OF JUDGMENTS
OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Ref ► DGI/IB/OFN/bk

Mr Dogan Bermek
ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği
Alevi Philosophy Center

sent by email to: dbermek@gmail.com

Strasbourg, 11 May 2021

Subject: Zengin group of cases v. Turkey (Application No. 1448/04) – Judgment of 9 October 2007, final on 9 January 2008; Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı (Application No. 32093/10) Judgment of 2 December 2014, final on 20 April 2015; Mansur Yalçın and Others (Application No. 21163/11) – Judgment of 16 September 2014 , final on 16 February 2015; İzzettin Doğan and Others (Application No. 62649/10) – Judgment of 26 April 2016 (Grand Chamber)

Dear Mr Bermek,

Thank you for your letter of 7 May 2021 to the Committee of Ministers, concerning the general measures in the above-mentioned groups of cases.

Your information has been included in the case-file and forwarded to the Permanent Representation of Turkey to the Council of Europe, in accordance with the Rules adopted by the Committee of Ministers for the application of Article 46, paragraph 2, of the European Convention on Human Rights (Rule No. 9).

For any further information concerning the follow-up of the case before the Committee of Ministers, you can consult the relevant documents on the website www.coe.int/execution.

Yours sincerely,

Işık Batmaz
Head of Section

ADO

Alevi Düşünce Ocağı

ALEVİ DÜŞÜNCE OCAĞI DERNEĞİ

İstikla Cad. No: 76 K/4-13 Beyoğlu 34435

İstanbul/Türkiye

Ph: (0212) 293 22 30-31

mail@aleviocagi.org

www.aleviocagi.org

www.aleviocagi.org

Bu yayın ETKİNİZ AB programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği sorumludur. Hiç bir şekilde Avrupa birliğinin görüşlerini yansıtmamaktadır.